

Когато дойде време за кредит

Какви са възможностите за студентско кредитиране в България и в чужбина

Мила Чернева

Студентските години са вълнуващ период, но могат да създадат някои тревоги във финансов аспект. Таксите в българските университети не са особено високи, но допълнителните разходи около висшето образование – учебници, техника, евентуално местене в друг град и наем – са потенциални трудности. Образованието в чужбина пък, което е привлекателно за много български кандидати-студенти, изисква сериозна инвестиция поне докато студентът не проучи възможностите за почасова работа например. Така студентските кредити остават примамлив вариант за абитуриентите и техните родители. На пазара има различни възможности за кредитиране – както държавни, така и от частни банки.

В БЪЛГАРИЯ

Студентските кредити, предлагани в България, могат да се

разделят на две групи – от банки, които са подписали типов договор с Министерството на образованието и науката (МОН), и от такива, които предлагат независими продукти. В първата група кредитите са държавно гарантирани и регламентирани от Закона за кредитиране на студенти и докторанти (ЗКСД). Общото изискване и за двата типа кредити е кандидатите да са записани в бакалавърска, магистърска или докторантска степен на образование.

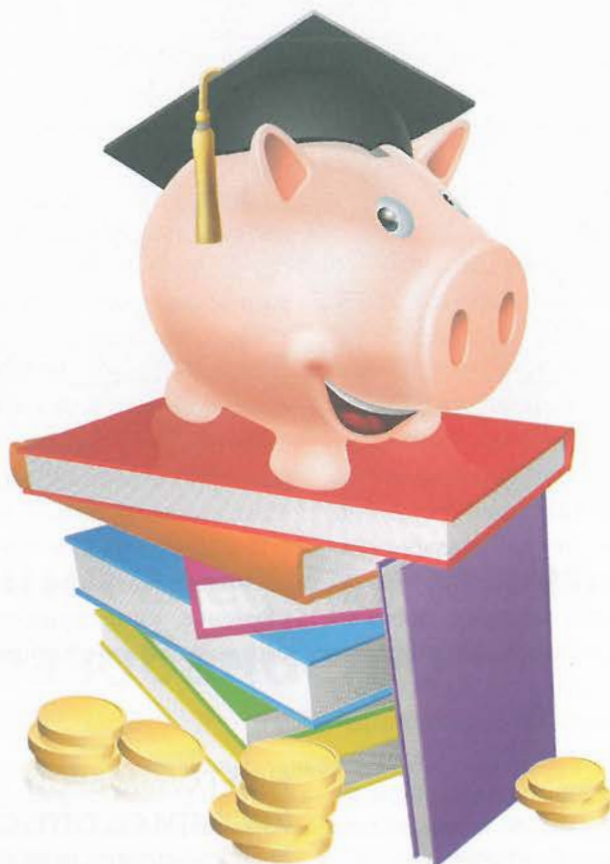
Банките, които отпускат кредити по ЗКСД, са Банка ДСК, Райфайзенбанк, Алианс банк България и Пощенска банка. Кредитополучателите могат да са български граждани или граждани на друга страна – членка на Европейския съюз, до 35 години, които са в редовна форма на обучение в университети в България, като не трябва да са придобивали такава образователна степен досега. Кредитът, регламентиран от ЗКСД, е целеви и може да се

използва само за университетски такси, но в случай на раждане или пълно осиновяване на дете по време на обучението може да се отпуснат и пари за издръжка. Кредитът за образование се изплаща чрез преводи по банкова сметка към образователната институция, а кредитът за издръжка за семестър е равен на минималната работна заплата, умножена по броя месеци от семестъра.

Максималната лихва според ЗКСД е 7%. Освен това кредитополучателите могат да се възползват от до една година gratuitен период след завършването си, в който да не правят никакви погашения по дължимите суми. След това могат да ги изплатят в срок до 10 години. В типовия договор е уредено още, че кредитополучателите не дължат плащането на такси, комисиони или други разходи, които са непосредствено свързани с отпускането и управлението на кредитите, обясняват от Ми-

нистерството на образованието и науката (МОН). Именно лимитираната лихва и предпазването от допълнителни разходи са основната привлекателна черта на този вид студентски кредити. По информация на МОН за периода от 2010 до 2015 г. средният размер на получените кредити е 6393.96 лв. Най-голям брой кредити са отпуснати в професионални направления „Икономика“, „Администрация и управление“ и „Медицина“.

Втората група банки в България са тези, които нямат типов договор с МОН и предлагат нецелеви студентски кредити със собствени условия. Сред тези банки са Централна кооперативна банка, „Уникредит“ и Societe Generale. Предимствата на нецелевите кредити са, че могат да се използват за каквото студентът прецени - както за такси за обучение, така и за други разходи за издръжка, участие в студентски бригади в чужбина и др. Кандидатите могат да се обучават както в България, така и в чужбина, а и няма значение в каква форма на обучение са за разлика от кредитите по ЗКСД, при които условията са по-стриктни в изискванията към кредитополучателите. Все пак нецелевите кредити имат и своя минус - лихвите са малко по-високи и няма освобождаване от такси. Промоционалната плаваща лихва на „Уникредит“ до 30.06.2016 г. е 7%. От Societe Generale в момента предлагат промоционална лихва с превод на работна заплата на поръчителя или студента от 8.25% в левове (7.39% в евро) или без превод на работна заплата на поръчителя или студента – 9% в левове (8% в евро). Все още не е ясно каква ще е тя след края на промоция-

6394

лв. е средният размер на получените кредити за периода 2010 - 2015 г. по информация на МОН.

та. „Ситуацията на пазара се променя и за да отговаряме на нуждите му, сме решили да променяме условията“, обяснява Антоан Шотаров, мениджър „Външни партньорства“ в банката. Сроктът на кредита при тях е до 96 месеца, като може да се изтегли с 4-годишен gratuitен период, допълва той.

Ограничението във възрастта важи и при този тип заеми - кандидатите за кредит от Централна кооперативна банка и Societe Generale трябва да са до

30 години, а от „Уникредит“ – до 35 години, ако учат в чужбина, и до 30 години, ако учат в България, като границата се вдига до 35 години, ако това им е следваща образователна степен или втора специалност. Възможният размер на кредитите е различен - между 1000 лв. и 25 000 лева (сума с двама поръчители) от „Уникредит“ до 20 000 лева от Централна кооперативна банка или от 500 лв. до 15 000 лв в Societe Generale. Гратисните периоди могат да достигнат няколко години според договаряне по кредита.

За разлика от „Уникредит“, които не смятат да сключват типов договор с МОН, Societe Generale обмислят своето включване към системата. „В момента сме в процес на вземане на решение. Нашата идея е да удовлетворим нуждите на нашите клиенти, затова обсъждаме

» да предлагаме и двата типа кредити - както целеви, така и нецелеви", обяснява Антон Шотаров.

В ЕВРОПА

Таксите за висше образование в Европа могат да варират от няколко стотин до десетки хиляди евро, като обикновено магистратурите са с по-висока цена. Великобритания е една от най-привлекателните дестинации за български кандидат-студенти, като таксите за бакалавър достигат до 9000 паунда, или над 20 000 лева годишно. Добрата новина е, че правителствената организация Student Loan Company отпуска годишен заем за студентите в английски университети, като той започва да се изплаща около 9 месеца след завършване на образование. Студентът е освободен от изплащане, ако продължава образованието си или ако получава по указание в регламента минимални годишни доходи. Ако получава над тях обаче, трябва годишно да изплаща 9% от излишъка. Ако студентът остане да работи във Великобритания, минималният годишен доход е 21 000 паунда. Ако работи в България, този доход към настоящия момент е 12 600 паунда. В Уелс системата е същата. И в Англия, и в Уелс има начислени лихви, които се формират на база на инфлация и размер на дохода. В шотландските университети бакалавърът струва 1820 паунда годишно, но там системата не включва заем - студентите от страни - членки на ЕС, получават финансиране от Students Awards Agency Scotland, като е необходимо само да попълнят онлайн формуляр и се освобождават от плащане. В Се-

верна Ирландия максималната такса обучение е 3925 паунда и системата е подобна на тази в Англия.

Британското правителство официално одобри и отпускането на студентски кредит за магистърски програми. Програмата влиза в сила от предстоящата 2016/2017 година. Финансовата помощ ще важи за желаещите да се обучават в Англия, Шотландия, Уелс и Северна Ирландия. Максималният размер на заема е 10 000 паунда и се отпуска за всички специалности и форми на обучение, като единственото ограничение е, че за него могат

НАЙ-ГОЛЯМ БРОЙ КРЕДИТИ СА ОТПУСНАТИ В ПРОФЕСИОНАЛНИ НАПРАВЛЕНИЯ „ИКОНОМИКА“, „АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ“ И „МЕДИЦИНА“.

да кандидатстват студенти до 60-годишна възраст, които са жители на страни - членки на ЕС, и са пребивавали в държава от европейската общност през последните 3 години. Както и при кредита за бакалавърските програми, връщането на заема за магистратура ще зависи от размера на доходите след завършването. Ако кандидатът вече е теглил заем за бакалавърска програма в Обединеното кралство, връщането на двата заема ще е консолидирано. За докторантури също е предвидена отделна система на финансиране в размер на 25 000 паунда, където кандидатурите се разглеждат поот-

делно. В момента българските студенти не могат да се възползват от грантове и заеми за издръжка на Острова, освен ако не са живели във Великобритания в продължение на 5 години с друга цел освен образование. Все пак има стипендии, предлагани от различните университети, които взимат предвид отличен успех или доходите на настоящите.

Френската концепция за висшето образование пък е, че всеки трябва да има възможност да се включи, без да има финансови притеснения, разказват от Френския институт. Държавните университети поддържат ниски такси - започват от 189 евро и достигат 452 евро средно за медицински специалности и 615 евро за инженерни специалности. В частните университети обаче таксите са по няколко хиляди евро. На място може да се кандидатства за кредити от банките, но е добре да се проучат различните предложения, тъй като нивата на лихвите и условията варират. Някои от банките имат договори за сътрудничество с френски университети и така банката предоставя по-благоприятни условия за студентски заеми. Така в някои случаи лихвите могат да бъдат дори 0%. Кредитите обикновено са нецелеви и могат да се използват както за такса за университет, така и за битови разходи. Неудобното е, че обикновено банките искат студентът да има гарант, който е французин. Кредитите започват да се връщат след края на обучението. Идеята за държавни кредити започва да се обсъжда във Франция, но най-вероятно те ще са предназначени само за френските студенти. ■